

Bijlage 11: NiTal-Indexen: concepten in ontwikkeling

W. Magez (2021)

Samenvatting

In deze bijlage worden enkele benaderingen voorgesteld die het faire karakter van een cognitief vaardigheidsonderzoek bij specifieke doelgroepen kunnen verhogen. We denken hierbij aan anderstalige nieuwkomers, kinderen en volwassenen met een andere thuistaal en klinische doelgroepen met moeilijkheden in de (mondelinge) taalverwerving.

Uitgangspunten

NiTal staat voor Niet-Talig onderzoek van cognitieve vaardigheden. We introduceerden en operationaliseerden het concept in de CoVaT -CHC Basisversie (zie website https://www.thomasmore.be/sites/www.thomasmore.be/files/niet-talig_onderzoek_van_cognitieve_vaardigheden_modules_gf_gv_gs_1.pdf). De historische roots liggen bij het onderzoek naar het niet-verbale 'IQ' en actueel bij tests zoals de SON-testen en Wechsler-Non-Verbal (WNV). Naar aanleiding van het CHC-gedachtegoed en de afspraken rond de definitie van het IQ, spreken we echter niet meer over een 'IQ' omdat o.a. de belangrijke BCV Gc hierin ontbreekt. De WISC-V volgt trouwens ook deze lijn door te spreken van een Niet-verbale 'index' (NVI).

De NiTal-Index kan beschouwd worden als een bijkomende mogelijkheid tot fair onderzoek van cognitieve vaardigheden daar waar Taal en daarbij eventueel ook Cultuur een onbedoeld remmend effect kunnen hebben in de score op een IQ test. We denken daarbij aan anderstalige nieuwkomers, kinderen/volwassenen die het Nederlands onvoldoende beheersen en een andere basistaal (en cultuur) hebben. Ook bij kinderen/volwassenen met een stoornis/moeilijkheid in de taalontwikkeling en taalverwerving, om welke reden ook (zie o.a. gehoorstoornissen), kan de NiTal-Index bijkomende inzichten verschaffen voor het fair inschatten van aanwezige cognitieve vaardigheden.

De NiTal-Index steunt op cognitieve subtests waarbij de rol van Taal op zich zo sterk als mogelijk gereduceerd wordt. In de mate van het mogelijke wordt daarbij ook de invloed van de Culturele component verminderd. Alhoewel dit intuïtief duidelijk is, vraagt het toch om een operationele fine-tuning. Dit is het opzet van de hiernavolgende punten, die als 'voorstellen' dienen beschouwd te worden.

Operationalisaties

NiTal-Index : standaardsubtests

Beneden de 4 jaar:

SON-R 2-8 Analogieën + WPPSI-IV Blokpatronen

Maak som AU en via Trend index te duiden als NiTal-Index

Basistest WPPSI-IV leeftijd > 4 jaar

Matrix redeneren + Blokpatronen + Dieren coderen

Maak som AU en via Trend-Index te duiden als NiTal-Index

Basistest WISC V

Matrix redeneren + Blokpatronen + Symbool substitutie Coderen

Maak som AU en via Trend-Index te duiden als NiTal-Index

Basistest WAIS IV

Matrix redeneren + Blokpatronen + Symbool substitutie coderen

Maak som AU en via Trend-Index te duiden als NiTal-Index

Bespreking

Gf en Gv zijn in alle indexen aanwezig en daar waar het kan ook Gs. Enkel onder de 4 jaar niet.

We stellen voor om als basistest binnen dezelfde ‘familie’ te blijven. Andere opties zijn mogelijk. De VDAB bijvoorbeeld opteert bij haar onderzoek van de ‘nieuwkomers’ voor: SON-R 6-40 (= twee Gf subtests en twee Gv subtests) en vult dit aan met twee Gs subtests uit de WAIS-IV. Standaard blijft dus wél Gf -Gv en Gs.

NiTal-profiel en Optimale individuele NiTal-index (OI-NiTal-Index)

Niet zelden zal men twee subtests (of meer) hebben per BCV-index voor Gf – Gv – Gs zodat men kan gaan voor een NiTal-profiel. Tevens biedt het de gelegenheid om een ‘Optimale individuele NiTal-Index’ te exploreren. Men neemt dan van elke BVC Gf – Gv – Gs de subtest met de hoogste score en bepaalt daarop de OI-NiTal-Index. Uit de praktijk zal moeten blijken of men al dan niet hieraan ‘iets’ heeft.

De Verhoudings-NiTal-Index

Indien men over de NiTal-Index én BCV Gc index beschikt kan het zinnig zijn de relatie NiTal-index en BCV Gc index te bepalen. De BCV Gc index dient hier zeker een subtest Woordenschat te bevatten en liefst ook Informatie (aanwezig in WPPSI en WAIS). Men kan voor die Gc index de handleidingstabellen gebruiken indien beschikbaar, anders hanteert men de Trend-Index. We stellen dan voor de NiTal-Index te delen door de BCV Gc index. Bij een score rond 1 en lager is het waarschijnlijk dat Taal en Cultuur weinig remmend effect heeft op het behaalde IQ. Bij een score duidelijk boven 1 met een hoge NiTal-index en een lage Gc kán dit wél het geval zijn. Dit kan een aanwijzing zijn om bv. bij anderstalige nieuwkomers te zorgen voor een intensieve Nederlandse taal- en cultuurbegeleiding, hoe dan ook zinvol voor deze doelgroep. Dergelijke begeleiding kan bij volwassenen of kinderen met een hoge verhoudingscore (hoge NiTal-Index en een lage Gc index) wél zéér

stimulerend zijn voor het algemene cognitieve functioneren: er is immers bij deze constellatie een veelbelovende individuele cognitieve basis aanwezig (men kan in tweede instantie daarbij ook de OI-NiTal-Index exploreren, indien zinvol).